

ડીકન: એક નમ્ર ધર્મસેવક

કથાલિક ધર્મસંઘમાં, ધર્મસંઘની સેવા કરવા માટે 'ડીકન'ની દીક્ષા આપવામાં આવે છે. આ શબ્દ ગ્રીક ભાષાના 'diakonia' પરથી ઉત્તરી આવ્યો છે, જેનો અર્થ થાય છે, સેવા કે રાહત. ડીકન, ધર્મગુરુને પ્રિસ્તયજ્ઞ અને અન્ય ઉપાસનાવિધિઓ દરમ્યાન, વેદી (altar) આગળ સહાય કરે છે, શુભસંદેશની ઘોષણા કરે છે, ઉપદેશ આપે છે અને દયાકૃત્યો (charity)ને લગતાં કાર્યો કરે છે. ધર્મવિભાગની જરૂરિયાતોને આધારે, તે પોતાની વ્યક્તિગત પ્રતિભા અનુસાર ધર્મવિભાગનાં સંગઠનો (પેરિશ એસોસિએશન) અને સેવા આયોગ માટે સેવા અને સમર્થન આપવા માટે ધર્મવિભાગના મુખ્ય સભાપુરોહિત સાથે સંકલન કરે છે. તે લગ્ન માટે યુગલોને તૈયાર કરે છે, અસામાન્ય સંજોગોમાં સ્નાનસંસ્કાર તો ગમે તે વ્યક્તિ આપી શકે. પણ ધર્મસેવક (ડીકન) સામાન્ય સંજોગોમાં પણ પુરોહિતો જેમ જ સ્નાનસંસ્કાર આપી શકે. સભાપુરોહિતની પરવાનગીથી ધર્મસેવક લગ્નસંસ્કારમાં ધર્મસભાના અધિકૃત પુરોહિતનું સ્થાન લઈ શકે. પ્રિસ્તયજ્ઞમાં તે પુરોહિતનું સ્થાન ન લઈ શકે, પણ પ્રિસ્તપ્રસાદ આપવાની એમને પુરોહિત જેવી જ સર્વસામાન્ય સત્તા છે. ધર્મસેવક બળસંસ્કાર, સમાધાન(પ્રાયશ્ચિત)સંસ્કાર, પુરોહિતદીક્ષાનો સંસ્કાર ગ્રદાન ન કરી શકે. ધર્મસેવક માંદાંની આધ્યાત્મિક માવજત કરી શકે પણ એમનો તેલથી અભિષેક ન કરી શકે.

આમ તો ધર્મસભાની શરૂઆતથી જ ડીકનની પ્રથા ચાલી આવી છે. (પ્રેસિટોનાં ચરિતો હ:૧-૭, ૧૪:૨૩, ૨૦:૧૭ અને ફિલિપી ૧:૧, અને ૧ તિમોથી ૩:૮-૧૩, તિતસ ૧:૬-૮). સમય જતાં આ પ્રથા મૂત્તા:પાય થઈ ચાલી. જો કે, ૧૯૭૭ માં બીજી વેટિકન વિશ્વ પરિષદના પગલે કાયમી ડીકન (Permanent deacons) ની પ્રથાને પુનઃસ્થાપિત કરવામાં આવી. ૧૯૭૦ના દાયકાના મધ્ય સુધીમાં, યુનાઇટેડ સ્ટેટ્સમાં કથાલિકોએ આ પ્રથાને વધાવી લીધી.

હુંગામી ડીકન (Transitional deacons) એટલે આગળ વધીને જેઓ ધર્મગુરુની દીક્ષા લેવાના છે અને કાયમી ડીકન (permanent deacons) એટલે જેઓ કાયમી ધોરણે તેમને સોંપાપેલા ધર્મવિભાગની સેવા કરવાના છે. અમારા મેટાયન ધર્મગ્રંથમાં આ માટે ઉંઠી હોયની ઉંમર ધરાવતા, ધર્મપરાયણ, પ્રાર્થનારત અને સારુ ચારિત્ર ધરાવતા, મેટાયન ધર્મગ્રંથના રહેવાસી, રોમન કથાલિક, પરિષીત (અને જો બાળકો હોય તો બાળકની ઉંમર ઓછામાં ઓછી પાંચ વર્ષની હોવી જરૂરી છે) કે અપરિષીત પુરુષોને આમંત્રણ આપવામાં આવે છે. પરિષીત પુરુષોએ પત્નીના મૃત્યુ બાદ બીજાં લગ્ન

નહીં કરવાના અને ત્યાર બાદ બ્રહ્મચર્ય પાળવાના અને અપરિષીત પુરુષોએ આજીવન અપરિષીત રહી બ્રહ્મચર્ય પાળવાના વ્રત લેવાના હોય છે.

મેટાયન ધર્મગ્રંથના નિયમો અનુસાર આ માટે પાંચ વર્ષનો અભ્યાસક્રમ નક્કી કરવામાં આવેલ છે. આમાં પ્રથમ વર્ષ દરમ્યાન પ્રાથમિક તૈયારીઓ, જેમાં પોતાના ધર્મવિભાગના મુખ્ય સભાપુરોહિત, ધર્મવિભાગના અન્ય બે સામાન્ય સભાસદો અને વ્યાવસાયિક ઉપરીના ભલામણ પત્રો, ઉમેદવારી પત્રો, પોતાની જીવનદાસ્તાન, પોતાના શબ્દોમાં, પોતાના હસ્તાક્ષરોમાં, વ્યક્તિગત, કૌટુંબિક (પત્ની અને બાળકો સહિત), સામૂહિક અને અંગત મૌખિક પરીક્ષા જેવી મુલાકાતો, ઉમેદવારનું સઘન માનસિક મૂલ્યાંકન (Psychiatric Evaluation) અને શૈક્ષણિક લાયકાતો વગેરે દ્વારા ઉમેદવાર અને તેના કુટુંબને ક્ષમતા માટે ચકાસવામાં આવે છે. બાકીનાં ચાર વર્ષો દરમ્યાન સીટન હોલ યુનિવર્સિટીની ઈમેલિયુલેટ કન્સેપ્શન સેમિનરી, સ્કૂલ ઓફ થીઓલોજી દ્વારા ચલાવતા અનુસાનતક શૈક્ષણિક અભ્યાસક્રમમાં દાખલ થયું પડે છે. આ સાથે સાથે ઉમેદવારે અને તેમનાં પત્નીએ પણ બીજા ઘણી કાર્યશાળામાં અન્ય તાલીમ લેવી પડે છે.

આ સમય દરમ્યાન ઉમેદવારની પવિત્ર ધર્મગ્રંથ આધારિત કથાલિક મૂલ્યોની સેદ્ધાંતિક અને કાયદાદીય સમજનું ઘડતર થાય છે. આ અનુભવ તેમને અન્ય ડીકન, ધર્મગુરુઓ અને ધર્માધ્યક્ષ સાથે સંવેદનશીલ સંબંધમાં રહેવા તૈયાર કરે છે. આ સમય દરમ્યાન દર વરસે ઉમેદવારનું વાર્ષિક મૂલ્યાંકન કરવામાં આવે છે અને આ મૂલ્યાંકન દરમ્યાન ઉમેદવાર, ઉમેદવારનાં પત્ની, ઉમેદવારના સભાપુરોહિતની વ્યક્તિગત ધોરણે અને સામૂહિક મુલાકાત ગોઠવવામાં આવે છે. ડીકનનું મુખ્ય કામ એક નમ્ર સેવક બનવાનું છે. સંત સ્ટેફાનને એક ડીકન જે પ્રથમ શહીદ બન્યા હતા તેમને અત્રે યાદ કરીએ. આસિસિના સંત ફાન્સિસ જે એક પ્રસિદ્ધ ડીકન હતા જેઓનું સરળ, નમ્ર અને પવિત્ર વચ્ચના ઉપદેશકનું જીવન દરેક ડીકન માટે એક ખરું અને અર્થપૂર્ણ ઉદાહરણ છે.

'કરમસદમાંથી કશું સારું નીપળું શકે ખરું?'

મૂળ ગામ કરમસદ પરંતુ મારું બાળપણ સ્પેનિશ મિશનરીઓ, અન્ય ધર્મગુરુઓ, સાધ્વીઓ, ધર્મપરાયણ શિક્ષકો અને સેવાનિષ્ઠ ધર્મજનોની વચ્ચે, મારિયમપુરા નામના નાનકડા પણ શ્રદ્ધાથી છલકતા ગામડામાં થયું. રોજના પ્રિસ્તયજ્ઞમાં હાજરી

અને આજ્ઞા કુટુંબનું દેવળ સાથેનું તાદાત્ય મારી શ્રદ્ધા ઘડતરના પાયામાં રહેલાં છે. મારા વહાલા પિતાશ્રી, જોસેફ બેડા પરમાર, એક ધર્મપરાયણ પુરુષ, વફાદાર અને પ્રેમાળ પતિ, વહાલથી છલકાતા અને કુટુંબનું રક્ષણ કરનાર પિતા, કર્તવ્યનિષ્ઠ શિક્ષક, સામાજિક જાગૃતિ, ન્યાય અને સંગઠનના અગ્રેસર અને મારાં માતુશ્રી સુશીલાબેન, શિસ્તનાં આગ્રહી, એટલાં જ ધર્મપરાયણ, વફાદાર અને પ્રેમાળ, વહાલથી છલકાતા, કર્તવ્યનિષ્ઠ શિક્ષક અને પતિશ્રી, જોસેફ બેડા પરમારને સતત સાથ આપનારાં!

મારાં માતાપિતાએ સીંચેલા જીવન, ધર્મ, નિષ્ઠા, કર્તવ્ય, કુટુંબ અને સમાજનાં ઈચ્છાભૂતીઓનો સિંહફણો છે આજની મારી આ ઘરીમાં!

૨૩ વર્ષની ઉમરે અમેરિકા આવ્યો. માહોલ બદલાયો હતો. મારી આજુભાજુ હવે સ્પેનિશ મિશનરીઓ, ધર્મગુરુઓ, સાધ્વીબહેનો, ધર્મપરાયણ શિક્ષકો ન હતા. પ્રભુની વાણી જે હું માદરે વતનમાં સાંભળી શકતો હતો તે સાંભળતો બંધ થઈ ગયો! મારાં ધર્મપત્ની ઈલાના ૧૮૮૧માં અહીં આવ્યા બાદ બદલાવ આવવા માંડ્યો. તેઓ ખૂબ જ ધર્મપરાયણ છે. તેમના થકી દેવળની ઉપાસના વિધિઓમાં નિયમિત હાજરી, ધર્મસભાની પ્રાર્થનાઓ, જુદી જુદી ભક્તિ એટલે કે નવસંધ્યા ભક્તિ અને વિવિધ ભક્તિમાળાઓ, ગુલાબમાળાની ભક્તિ અને ખાસ તો બાઈબલ વાંચન વગેરે ફરી મારા જીવનમાં પ્રવેશ્યાં. હજુથે હું જિંદગીની ઘટમાળ વચ્ચે ઈશ્વર સાથે સંતાકૂકરી તો રમતો જ રહ્યો પરતું ઈશ્વર કટિબધ્ય હતા!

હવે જ્યારે હું એ અતીતમાં નજર માંડું છું ત્યારે મને ખાતરી થાય છે કે, ‘ઈશ્વર જેમને પસંદ કરીને આશિષ આપે છે, એને તે વળગી રહે છે.’ ૨૦૦૧ માં સાઉથ લેનન્ડિલિન્ડમાં રહેવા આવ્યા અને ચર્ચ ઓફ ધ સેકેડ હાઈ માં અમે આવતાં થયાં અને જાણે કે બધું જ બદલાવા માંડ્યું. અમારા ત્યારના પાસ્ટર ફાધર જહોન આલ્વારાડોની દેખરેખ અને બોધામાંથી ઘણી અસર કરવા માંડી! પવિત્ર વાતાવરણ, પવિત્ર લોકો, પવિત્ર સંગીત અને પવિત્ર સંગત મનને ઈચ્છાભૂતી બનવા માટેની યોજનાને હવે આખરી ઓપ આપવાનું નક્કી કરી જ લીધું હોય તેમ મારા જીવનમાં સમયાંતરે પ્રભુના મોકલેવા દૂતો આવતા ગયા, મને પ્રભુની ઓળખ આપતા ગયા, મને પ્રભુની વાણી સાંભળવાનું શીખવતા ગયા!

અગાઉની કોઈપણ જાતની ઓળખાણ કે યોજના ન હોવા છતાં અચાનક ફાધર પરેશ પરમારનું અમેરિકામાં આગમન અને એરપોર્ટથી જ સીધા જ અમારા ઘરે પ્રવેશ! તેમના દ્વારા મને પ્રભુની ઓળખ મળતી ગઈ, પ્રભુની વાણી કેવી રીતે સાંભળવી તે શીખવતા ગયા અને હું મારી હાકલને છેલ્લાં સાતાઠ વરસોથી સાંભળતો અને સમજતો ગયો! ઈશ્વરે મારા માટે ઘડેલી યોજનાનો બરાબર અમલ થાય તે માટે તેમણે વડોદરાથી એક સંસારી સાધુ વિનુભાઈ મેકવાનને મોકલી આપ્યા! તેમનું ઈચ્છાભૂતી જીવન મારા માટે એક દીવાદાંડી રૂપ બની રહ્યું! તેમના દ્વારા પ્રેરિત બાઈબલ વાંચન, મનન અને સત્સંગ મારા જીવનનું અવિભાજ્ય ભાગ બની ગયાં! હવે જાણે કે હું પાણી મરિયમપુરા નામના નાનકડા પણ શ્રદ્ધાથી છલકતા ગામડાના ધર્મપરાયણ માહોલમાં, સારા બોધપાઠ, પવિત્ર શાસ્ત્ર વાંચન, મનન, સત્સંગ વગેરે પીરસત્તા ધર્મગુરુઓ,

સાધ્વીબહેનો, ધર્મપરાયણ શિક્ષકો અને ધર્મજનો વચ્ચે પ્રભુને ઓળખતો ગયો, અને પ્રભુની વાણી સાંભળતો ગયો એ હંદે કે હવે તો મારે બોલવું જ રહ્યું કે, ‘પ્રભુ, ફરમાવો, આપનો સેવક સાંભળે છે.’ ૨૦૧૮ માં સ્વીકારેલ આ હાકલ આખરે પરમપિતાની દ્વારા અને કૃપાથી શુક્રવાર, ત મે, ૨૦૨૪ ના રોજ કેટલાયે ધર્મગુરુઓ, સાધ્વીબહેનો, ડિકન, કુટુંબના સત્યો અને અન્ય ધર્મજનોથી ભરચક એવા મહાદેવાલય (કથીડ્રલ)માં અમારા ધર્મધ્યક્ષશ્રી જેમ્સ ચેકિઓ દ્વારા અભિષિક્ત થવામાં પરિણમી!

પ્રસંગ અહેવાલ

એક હજારની ક્ષમતા ધરાવતા આ મહાદેવાલયમાં લગભગ પંદરેક જેટલા પુરોહિત ઉમેદવાર (Seminarians), જેઓ ધર્મગુરુ થવા માટેની તાલીમ લઈ રહ્યા છે, સાઈટ જેટલા ડિકન અને પચાસેક જેટલા ધર્મગુરુઓ અને લગભગ દસેક સાધ્વીઓની સાથે સાથે દરેક ઉમેદવારના કુટુંબના સત્યો, મિત્રો, પોતાનાં ધર્મવિભાગના શુભેચ્છકો અને અન્ય ધર્મજનોથી આસિસ્નિના સંત ફાન્સિસ મહાદેવાલયમાં ઊભાં રહેવું પડે એ હંદે ભરાઈ ગયું હતું.

એક પ્રથમ ગુજરાતી કેથલિકની ડિકન દીક્ષા આ ઉમંગભર્યા પ્રસંગમાં અમદાવાદ ધર્મપાંતના ફાધર પરેશ પરમારની હાજરી ખૂબ નોંધપાત્ર રહી. સાથે સાથે અહીં સ્થાયી થયેલા અને ગુજરાતી કેથલિકોને ૬૦ના દાયકા દરમ્યાન જેમણે ખૂબ જ મદદ કરી હતી તેવા મૂળે મુંબઈના અને અરે ન્યૂયોર્કના ધર્મપાંતના સંત પાયસ દસમા ધર્મવિભાગના વડા પુરોહિત એવા ફાધર વેલેન્ટાઇન રેબેલોની હાજરી પણ ખૂબ નોંધનીય રહી.

USA 10 YEAR MULTIPLE VISA

SANJAY CHRISTY

SWATI CHRISTY

૧૦ વર્ષના USA Multiple Visa કરી આપવા
બદલ માશ્નાનો આભાર.

MANNA

201 - Patel Ashwamegh Complex, Above Tea post, Near Dairy Den Circle, Sayajigunj, Vadodara

Mob.: 98242 98864

શરૂઆતમાં જ પોતાનાં ખાસ યુનિફોર્મમાં સક્ર એવા અંગરથકો (Knights of Columbus)ના સભ્યો દ્વારા મહાદેવાલયમાં સરધસની શરૂઆત કરવામાં આવી હતી જેમાં વેદાસેવકો બાદ, પંદર કાયમી ડીકન ઉમેદવારો અને એક હંગામી ઉમેદવારે પ્રવેશ કર્યો હતો. તેમના બાદ મેટાચનના ડીકન, ધર્મગુરુઓ અને છેલ્લે ધર્મધ્યક્ષ જેભ્સ ચેકિઓએ પ્રવેશ કર્યો તારે આખું મહાદેવાલય ધૂપની સુગંધ હેઠળ અને મહાદેવાલયની ગેલેરીમાંથી ગ્રાન્ડ ઓર્ગન અને પિયાનો સાથે લગભગ પચ્ચીસેકના ગાયકવુંદના ઉલ્લાસભર્યા ગીતો વચ્ચે એક પાવન વાતાવરણમાં પલટાઈ ચૂક્યું હતું.

ધર્મધ્યક્ષ જેભ્સ ચેકિઓએ બધાને આવકારતાં અને ખાસ તો ઉમેદવારોનો અને તેમના પરિવારજનોનો આભાર માનતાં પ્રિસ્તયજ્ઞની શરૂઆત કરી હતી. કેથલિક ધર્મસભાના નિયમો અનુસાર જુદી જુદી વિવિધો દ્વારા અને ખાસ તો ધર્મધ્યક્ષ જેભ્સ ચેકિઓ દ્વારા દરેક ડીકન ઉમેદવારોના માથા પર હાથ મૂકી તેમને આખરી દીક્ષા આપવામાં આવી હતી. દીક્ષા મળ્યા બાદ, વિશ્વના પ્રથમ ગુજરાતી કેથલિક ડીકન કેતન જોસેફ કિશ્ચયનને પ્રિસ્તપ્રસાદના ડીકન તરીકે આ જ પ્રિસ્તયજ્ઞમાં ધર્મધ્યક્ષ જેભ્સ ચેકિઓ સાથે પ્રિસ્તયજ્ઞ અર્પણ કરવાની તક મળી હતી.

લગભગ બે કલાક ચાલેલ વિવિધ વિવિધ અને પ્રિસ્તયજ્ઞ બાદ મહાદેવાલય દ્વારા યોજાયેલ અલ્યાહાર પ્રસગમાં હાજરી આપી સહુ આનંદ સાથે છૂટા પડ્યા હતા. આજ રાતે પરિવારજનો દ્વારા યોજાયેલ સ્વાગત જમણવારમાં સ્વજનો, મિત્રો, ધર્મગુરુઓ, સાધ્વીઓ,

ધર્મવિભાગના ધર્મજનો અને અન્ય શુભેચ્છકોએ ભાગ લઈ આ પ્રસંગની રંગેંંગે ઉજવણી કરી હતી. મેની પાંચમી તારીખ, રવિવારના રોજ નવઅભિષિક્ત ડીકન કેતન જોસેફ કિશ્ચયને પોતાના ધર્મવિભાગ ચર્ચા ઓફ સેકેડ હાર્ટ, સાઉથ પ્લેનફિલ્ડમાં સવારના ૧૦:૩૦ વાગે, પોતાના અત્યારના સભાપુરોહિત ફાધર એડમંડ લૂચિયાનો, અગાઉના સભાપુરોહિત ફાધર જોન આલ્વારાડો, ફાધર પરવેજ ઈંગ્રીયાઝ, ડીઆકનેટ ડિરેક્ટર ડીકન સ્ટીવન કર્ન અને ડીકન ગ્રેગ કરુસોની સાથે પોતાનો પ્રથમ આભાર પ્રિસ્તયજ્ઞ અર્પણ કર્યો હતો જે દરમ્યાન તેઓએ પોતાનો પ્રથમ ધર્મોપદેશ આપ્યો હતો. ત્યારબાદ ધર્મવિભાગની પાસ્ટોરલ કાઉન્સિલ દ્વારા યોજાયેલ આવકાર સમાર્થભાન સહુએ નવઅભિષિક્ત ડીકન કેતન જોસેફ કિશ્ચયનો આવકાર કર્યો હતો.

આ જ દિવસે ૩:૦૦ વાગ્યે વિશ્વના પ્રથમ ગુજરાતી કેથલિક ડિકન કેતન જોસેફ કિશ્ચયનની દીક્ષા માટે ગુજરાતથી પદ્ધારેલ ફાધર પરેશ પરમારની સાથે અહીં વસતા ગુજરાતી કેથલિક સભ્યો માટે ગુજરાતી ભાષામાં ગુજરાતી કેથલિક સમાજ ઓફ યુ.એસ.એ. આયોજિત ગુજરાતી ભાષામાં આભાર પ્રિસ્તયજ્ઞ અર્પણ કર્યો હતો, જેમાં તેઓએ ગુજરાતીમાં ધર્મબોધ પીરસ્યો હતો. ત્યારબાદ યોજાયેલ આવકાર સમાર્થભાન ભાગ લઈ, ભોજન લઈ સહુ છૂટા પડ્યા હતા. ■

લેખકશ્રી સાઉથ પ્લેનફિલ્ડ, ન્યુ જર્સી, યુ. એસ. એ. ખાતે ડીકન તરીકે સેવારત છે.

રાષ્ટ્રીય મુક્ત વિદ્યાલય શિક્ષણ સંસ્થાન

(An Autonomous Institution Under Ministry of HRD, Govt. of India)

NATIONAL INSTITUTE OF OPEN SCHOOLING

(Govt. Of India) (માનવ સંશોધન વિકાસ મંગાલય, ભારત સરકાર)

ધો. ૭,૮,૯ નાયાસ/પાસ અથવા ધો ૧૦ નાયાસ એડમિશન માટે મળો ધો ૧૦ ની પરીક્ષા આપો. ગુજરાતી/અંગ્રેજી,હિન્દી સૌથી ઓછી ફી

શું તમે ચાલુ વર્ષમાં જ પાસ થવા માંગો છો?

તો હવે વર્ષ બગડવાની ચિંતાથી મેળવો છુટકારો...
હેલ્લા ૮ વર્ષથી NIOS BOARD નું સંપૂર્ણ માર્ગદર્શન આપતી એકમાત્ર સંસ્થા

NIOS BOARD ની વિશેષતા

- સરકાર માન્ય લોર્ડ છે
- ગુજરાતી/અંગ્રેજી માધ્યમ
- ઉચ્ચ અભ્યાસ / વિદેશ જવા માન્ય છે.
- સરકારી ભરતી / બટી માટે માન્ય છે.
- સ્પાઇટમક પરીક્ષા માટે માન્ય છે.
- એડમિશન લેવા માટે ઉમરનું કોઈ બંધન નથી.
- મેડિકલ, એન્જિનિયરિંગ, નર્સિંગ જેવા કોઈપણ કિલ્ડમાં સરકારી તથા ખાનગી ચુનિવર્સિટીમાં એડમિશન મેળવો.

રાહત દરે નોટબુક ચોપડા સ્ટેશનરી મળશે.

M:9879634673

રાહા ફાઉન્ડેશન એન્ડ ચેરીટેનલ ટ્રસ્ટ

રાહા નર્સિંગ એન્ડ પેરામેડિકલ ઇન્સ્ટીટ્યુટ

St. 10 & 12 (Science, Commerce, Arts)

એડમિશન માટે મળો સૌથી ઓછી ફી

Addmission Open
Chani Jakat Naka
9106252277
Makarpura
9879484268
Gotri
9879634673

Nursing Assistant 6Months to 12 Months

SI, Xray, CT Scan, MRI, MLT, DMIL, Dialysis, OT, ICU Technician, Patient Care First Aid, Palliative Care

G.N.M. B.sc Nursing, P.bsc Nursing, M.sc Nursing

B-Pharm, D-Pharm, MLT, D.MLT
B.H.M.S., B.A.M.S.

B.Com, M.Com, B.Sc. BA, B.Ed, M.Sc., BBA, BCA, LLB

B.Tech, M.TEch, Phd, B.Sc IT

All Type Of Diploma Course & Engineering Course

M:9106252277